

Εαγροτική νημερωση

Αναγκαία η αξιοποίηση των νερών του Ενιπέα

Του Κων. Γκούμα*

Σε πρόσφατη συνάντηση του ΤΕΕ/Κ-Δ Θεσσαλίας με δημάρχους και εκπροσώπους τοπικών φορέων της περιοχής Φαρσάλων, συζητήθηκε μεταξύ των άλλων και το θέμα της κατασκευής φράγματος στη Σκοπιά Φαρσάλων. Η αξιοποίηση των απορροών του Ενιπέα ποταμού, είναι ένα σοβαρό θέμα που απασχολεί για τρεις και πλέον δεκαετίες την τοπική κοινωνία των Φαρσάλων, το Νομό, αλλά και γειτονικές περιοχές (Αημιυρός, Δομοκός). Θεωρώ χρήσιμο, αφού αναφερθώ σε στοιχεία που μπόρεσα να συγκεντρώσω από διάφορες πηγές, να καταθέσω την άποψή μου για την πορεία ενός ακόμη σημαντικού έργου της Θεσσαλίας που ακόμη «ψάχνει» τον δρόμο του.

Τόσο το υδρευτικό, όσο και το αρδευτικό πρόβλημα, είναι σημαντικά θέματα για την περιοχή των Φαρσάλων, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των περιοχών του Νομού με έντονο πρόβλημα υδάτινων πόρων. Έχει αγροτικές περιοχές με πολλές εκτάσεις, για την άρδευση των οποίων υπάρχουν 3.000 γεωτρήσεις, οι οποίες αντλούν τεράστιες ποσότητες υπόγειου νερού, πολύ περισσότερες από τη φυσική ανανέωση που γίνεται από το νερό των βροχών (που και αυτές φαίνεται ότι είναι μειωμένες τα τελευταία έτη).

Η αξιοποίηση των υπογείων νερών φαίνεται να έχει

φτάσει ή και υπερβεί τα όριά τους, ενώ η ανυπαρξία σχεδιασμού και κατασκευής μεγάλων συλλογικών αρδευτικών έργων, μας επέβαλε τα τελευταία 15 χρόνια να εστιάσουμε το μεγάλο μέρος των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων -τουλάχιστον - δράσεων στην ταμείωση επιφανειακών νερών σε φράγματα και λιμνοδεξαμενές.

Για την αξιοποίηση των επιφανειακών υδατικών πόρων της περιοχής του Ενιπέα Φαρσάλων και ειδικότερα για φράγματα στην περιοχή, έχουν γίνει κατά καιρούς, αναγνωριστικές εκθέσεις ή προμελέτες για κατασκευή μεγάλων φραγμάτων (κυρίως στην ορεινή περιοχή του Ενιπέα Φαρσάλων), οι οποίες ποικίλλουν από πλευράς ύψους φράγματος και ωφέλιμης χωρητικότητας.

Οι προμελέτες αυτές, ξεκινούν από το 1964 (ELECTRO-WATT) για τις θέσεις III «Παλιοδερλί» Καλλιθέας, και IV Κάστρου Ξυλάδων και φθάνουν μέχρι το 2002 (ΑΠΘ, Γ. ΣΟΥΛΙΟΣ), για τις θέσεις I & II Σκοπιάς (στον χάρτη απεικονίζονται οι θέσεις των 4 φραγμάτων). Τα κυριότερα τεχνικά στοιχεία, η ωριμότητα του έργου, τα πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα των θέσεων των φραγμάτων και τέλος η δυνατότητα αξιοποίησης του νερού, αναφέρονται συνοπτικά στον επισυναπτόμενο πίνακα. Τόσο από την προεργασία που έγινε με τα στοιχεία αυτά, όσο και από τις επιτόπιες επισκέψεις στην περιοχή, θεωρώ ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης της αξιοποίησης των απορροών του Ενιπέα ποταμού για τους παρακάτω λόγους:

» Η χρήση του νερού – ανάλογα με τη θέση που προτείνεται στις προμελέτες – προβλέπεται να γίνει για την άρδευση εκτάσεων είτε αποκλειστικά της περιοχής Φαρσάλων, είτε του Δομοκού Φθιώτιδος και της περιοχής Φαρσάλων, είτε της περιοχής Φαρσάλων και του Αημιυρού Μαγνησίας.

» Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Φαρσάλων, είναι γνωστό ότι υπάρχουν προβλήματα επάρκειας και ποιότητας νερού ύδρευσης, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπισθούν στον άμεσο ή μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και προβλήματα διατήρησης της δυναμικότητας των αρδευτικών γεωτρήσεων των ιδιωτών και του ΤΟΕΒ Φαρσάλων και συνεπώς υπάρχει ανάγκη εμπλουτισμού των υπόγειων υδροφορέων τους.

» Υπάρχει σύγχυση και αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις μεταξύ των υπηρεσιών και των φορέων της περιοχής, τόσο για το στάδιο των μελετών και τον υπολογισμό των έργων, όσο και για την αξιοποίηση των φραγμάτων. Σε ορισμένες από τις παραπάνω θέσεις είναι μεν δυνατή η κατασκευή μεγάλων φραγμάτων (σε ύψος και χωρητικότητα), πλην όμως δεν υπάρχει ενιαία άποψη για την καλύτερη αξιοποίηση του νερού (ύδρευση, εμπλουτισμός υπόγειων υδροφορέων, άρδευση εκτάσεων σε διάφορες περιοχές) και φυσικά δεν υπάρχει τεκμηρίωση για τη βέλτιστη οικονομοτεχνική λύση της θέσης του φράγματος σε συνδυασμό με την αξιοποίησή του (περιβάλλον, ύδρευση, άρδευση εκτάσεων χωρίς δαπανηρές αντλήσεις και έργα μεταφοράς νερού, πιθανή παραγωγή ενέργειας).

Με όσα ανέφερα πιο πάνω προκύπτει ότι:

1. Δεν έχει ξεκαθαρίσει το τοπίο σχετικά με την αξιοποίηση των απορροών του Ενιπέα, τα έργα που απαιτούνται, το κόστος και τις περιοχές που θα ωφεληθούν.

2. Δεν υπάρχει ωριμότητα από πλευράς σχετικών μελετών και είναι ανάγκη να γίνουν ενέργειες το συντομότερο, για να καταστεί δυνατή η προοπτική ένταξης και χρηματοδότησης οριστικών μελετών (να σημειώσω ότι πρόκειται για πανάκριβες μελέτες) από το Δ' ΚΠΣ. Για να προωθηθεί σήμερα και να είναι ώριμο για κατασκευή ένα έργο αυτής της κατηγορίας και του μεγέθους, πρέπει να έχει την απαιτούμενη επιστημονική τεκμηρίωση, τόσο για τη βέλτιστη οικονομοτεχνική λύση της θέσης του φράγματος, όσο και για την αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων και τη βέλτιστη αξιοποίηση για τις διάφορες χρήσεις.

Μετά από όλα αυτά, εκτιμώ ότι είναι σκόπιμο να γίνουν οι ακόλουθες ενέργειες προκειμένου να υπάρξει πρόοδος στο θέμα της αξιοποίησης των απορροών του Ενιπέα:

- Οι φορείς της περιοχής Φαρσάλων (Τοπική Αυτοδιοίκηση, αγρότες κ.α.) σε συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση να αποφασίσουν ποιες είναι οι επιλογές και οι επιδιώξεις τους σχετικά με το θέμα αυτό και να

εξετάσουν ποιος είναι ο πλέον σύντομος και ρεαλιστικός τρόπος προώθησης και διεκδίκησής του. Για να είναι αποτελεσματική η διεκδίκηση ενός σοβαρού έργου όπως η αξιοποίηση των απορροών του Ενιπέα, απαιτείται η αποδοχή των βασικών επιλογών από το σύνολο των τοπικών φορέων. Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση οι επιλογές να αποτελέσουν αντικείμενο διαμάχης με μικροκομματικές λογικές ή τοπικιστικές αντιλήψεις. Η προσέγγιση για την αξιοποίηση υδατικών πόρων (απορροές Ενιπέα), δεν πρέπει να έχει τοπικιστικό χαρακτήρα, αφού οι υδατικοί πόροι δεν ακολουθούν διοικητικά ή γεωγραφικά όρια.

Σε σοβαρά θέματα της εποχής μας, όπως η αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων, η αντιμετώπιση προβλημάτων ύδρευσης, ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος, δεν χωρούν νοοτροπίες και λογικές, που πρώτοι εμείς οι Θεσσαλοί έχουμε καταδικάσει, γιατί οδήγησαν (με ευθύνη άλλων) την υπόθεση της μεταφοράς νερού από τον Αχελώο, σε έναν παραλογισμό και σε κατασπατάληση οικονομικών πόρων (που σήμερα είναι δυσέυρετοι).

- Οι Περιφέρειες Κεντρικής Ελλάδας και Θεσσαλίας, θα πρέπει, το συντομότερο δυνατό, να αναλάβουν πρωτοβουλίες και με τεκμηριωμένη εισήγηση των υπηρεσιών τους, να ζητήσουν από το ΥΠΕΧΩΔΕ την ένταξη

και χρηματοδότηση μελέτης οικονομοτεχνικής σκοπιμότητας για τη βέλτιστη διαχείριση των απορροών του Ενιπέα ποταμού.

- Τέλος ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, ο συντοπίτης μας (υποθέτω εδώ ότι είναι θεμιτή η επίκληση της τοπικιστικής αντίληψης) κ. Γεώργιος Σουφλιάς, γνώστης και ο ίδιος των σοβαρών προβλημάτων της περιοχής Φαρσάλων, θα προσφέρει μέγιστη υπηρεσία (για άλλη μία φορά) στον τόπο, με την χρηματοδότηση της μελέτης που απαιτείται, για να τεκμηριωθεί η βέλτιστη λύση αξιοποίησης των απορροών του Ενιπέα και να βγει από την «ομίχλη» και την αφάνεια ένα έργο που διεκδικούν από δεκαετίες οι κάτοικοι – και όχι μόνο – της περιοχής Φαρσάλων.

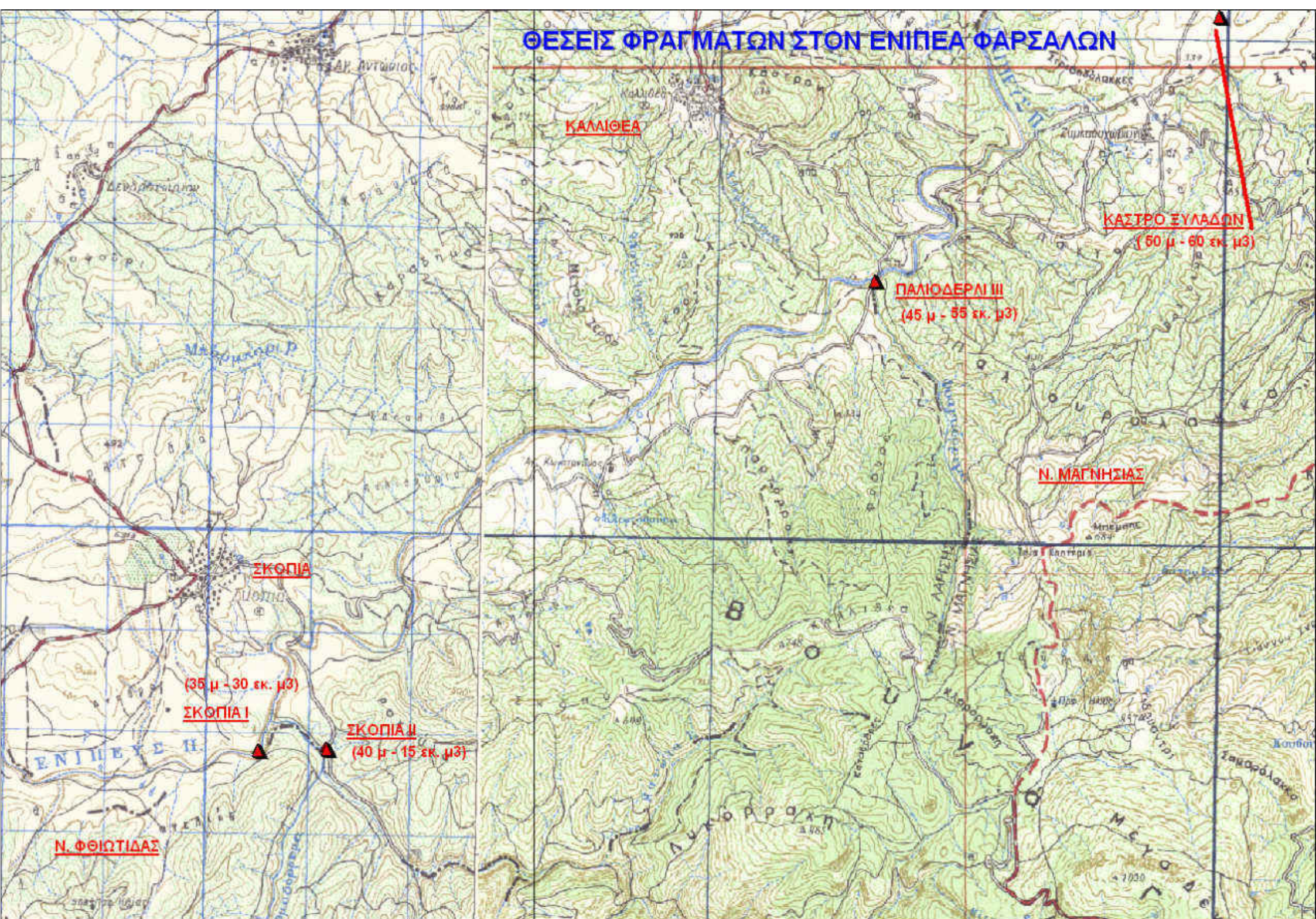
Υ.Γ. : Για να εξοικονομηθεί χρόνος και χρήμα, θα μπορούσε να εξετασθεί και το ενδεχόμενο, την επιστημονική τεκμηρίωση της βέλτιστης λύσης αξιοποίησης του Ενιπέα να κάνουν οι μελετητές οι οποίοι εκπονούν για λογαριασμό του Υπουργείου Ανάπτυξης τη διαχειριστική μελέτη υδατικών πόρων (σχέδια διαχείρισης) των υδατικών διαμερισμάτων Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας.

* Ο Κωνσταντίνος Γκούμας είναι Γεωπόνος, διευθυντής Εγγείων Βελτιώσεων της Λάρισας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΝΙΠΕΑ.

	<u>ΘΕΣΗ Ι</u> ΦΡΑΓΜΑ ΣΚΟΠΙΑΣ	<u>ΘΕΣΗ ΙΙ</u> ΦΡΑΓΜΑ ΣΚΟΠΙΑΣ	<u>ΘΕΣΗ ΙΙΙ</u> ΦΡΑΓΜΑ ΠΑΛΙΟΔΕΡΛΙ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	<u>ΘΕΣΗ ΙV</u> ΦΡΑΓΜΑ ΚΑΣΤΡΟΥ ΞΥΛΑΔΩΝ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΧΩΜΑΤΙΝΟ ΦΡΑΓΜΑ ΥΨΟΣ 35 μ. & ΜΗΚΟΣ ΣΤΕΨΗΣ 200 μ. ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ 299 χλμ2 & ΛΕΚΑΝΗ ΚΑΤΑΚΛΥΣΗΣ (Όλες στο Ν. Φθιώτιδος) ΩΦΕΛΙΜΗ ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ 30 εκατ. μ3 ΑΡΔΕΥΣΗ 50.000 ΣΤΡ.	ΧΩΜΑΤΙΝΟ ΦΡΑΓΜΑ ΥΨΟΣ 40 μ. & ΜΗΚΟΣ ΣΤΕΨΗΣ 400 μ. ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ 95 χλμ2 (Κυρίως στο Ν. Μαγνησίας) ΛΕΚΑΝΗ ΚΑΤΑΚΛΥΣΗΣ (Η μισή στο Ν. Φθιώτιδος) ΩΦΕΛΙΜΗ ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ 15 εκατ. μ3 ΑΡΔΕΥΣΗ 30.000 ΣΤΡ.	ΧΩΜΑΤΙΝΟ ΦΡΑΓΜΑ ΥΨΟΣ 45 μ. & ΜΗΚΟΣ ΣΤΕΨΗΣ 500 μ. ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ 455 χλμ2 ΩΦΕΛΙΜΗ ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ 55 εκατ. μ3 ΑΡΔΕΥΣΗ 100.000 ΣΤΡ.	ΧΩΜΑΤΙΝΟ ΦΡΑΓΜΑ ΥΨΟΣ 50 μ. & ΜΗΚΟΣ ΣΤΕΨΗΣ 250 μ. ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ 556 χλμ2 ΩΦΕΛΙΜΗ ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ 60 ΕΚ. μ3 ΑΡΔΕΥΣΗ 110.000 ΣΤΡ.
ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΠΘ (1994) & ΠΡΟΜΕΛΕΤΗ (Γ. ΣΟΥΛΙΟΣ - ΠΑΠΑΧΑΡΙΣΗΣ ΚΛΠ-2002) & ΤΗΣ ELECTRO-WATT	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΠΘ (Γ. ΣΟΥΛΙΟΣ-1994)	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΠΘ (Γ. ΣΟΥΛΙΟΣ-1994) & ΤΗΣ ELECTRO-WATT	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΠΘ (Γ. ΣΟΥΛΙΟΣ-1994) & ΤΗΣ ELECTRO-WATT
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΘΕΣΗΣ	ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ	ΛΙΓΕΣ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ - ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΝΤΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΡΔΕΥΣΗ	ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΝΤΛΗΣΕΙΣ	ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΝΤΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΡΔΕΥΣΗ & ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΝΕΡΟΥ
ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΘΕΣΗΣ	ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΔΑΠΑΝΗΡΕΣ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΛ/ΝΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΚΑΝΗ ΚΑΤΑΚΛΥΣΗΣ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΝΤΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑ		ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΛ/ΝΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΚΑΝΗ ΚΑΤΑΚΛΥΣΗΣ	ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΛ/ΝΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΚΑΝΗ ΚΑΤΑΚΛΥΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΕΓΑΝΟΤΗΤΑΣ (ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΚΟΣΤΟΣ)
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΟΥ	ΑΡΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑΝΤΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΜΗ ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΝΑΡΘΑΚΙΟΥ & ΑΝΑΝΤΗ ΤΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΥ ΔΟΜΟΚΟΥ Ν. ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ & ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	ΑΡΔΕΥΣΗ ΕΚΤΑΣΕΩΝ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ ΚΑΤΑΝΤΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ	ΥΔΡΕΥΣΗ & ΑΡΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑΝΤΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΕΚΤΑΣΕΩΝ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ & ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΛΜΥΡΟΥ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΥΔΡΕΥΣΗ & ΑΡΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑΝΤΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΕΚΤΑΣΕΩΝ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ

ΘΕΣΕΙΣ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΝΙΠΕΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΟΙΚΟΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΟΩΝ ΤΟΥ ΕΝΙΠΕΑ ΠΟΤΑΜΟΥ

(ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΑ Ή ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΩΝ)

(Του Κων/νου Ελ. Γκούμα)

κ. Δ/ντά

Σε πρόσφατη συνάντηση του ΤΕΕ/Κ-Δ Θεσσαλίας με δημάρχους και εκπροσώπους τοπικών φορέων της περιοχής Φαρσάλων, συζητήθηκε μεταξύ των άλλων και το θέμα της κατασκευής φράγματος στη Σκοπιά Φαρσάλων.

Η αξιοποίηση των απορροών του Ενιπέα ποταμού, είναι ένα σοβαρό θέμα που απασχολεί για τρεις και πλέον δεκαετίες την τοπική κοινωνία των Φαρσάλων, το Νομό, αλλά και γειτονικές περιοχές (Αλμυρός, Δομοκός). Θεωρώ χρήσιμο, αφού αναφερθώ σε στοιχεία που μπόρεσα να συγκεντρώσω από διάφορες πηγές, να καταθέσω την άποψη μου για την πορεία ενός ακόμη σημαντικού έργου της Θεσσαλίας που ακόμη «ψάχνει» τον δρόμο του.

Τόσο το υδρευτικό, όσο και το αρδευτικό πρόβλημα, είναι σημαντικά θέματα για την περιοχή των Φαρσάλων, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των περιοχών του Νομού με έντονο πρόβλημα υδάτινων πόρων. Έχει αγροτικές περιοχές με πολλές εκτάσεις, για την άρδευση των οποίων υπάρχουν 3.000 χιλιάδες γεωτρήσεις, οι οποίες αντλούν τεράστιες ποσότητες υπόγειου νερού, πολύ περισσότερες από την φυσική ανανέωση που γίνεται με την κατείδυση από το νερό των βροχών (που και αυτές φαίνεται ότι είναι μειωμένες τα τελευταία έτη). Έτσι η στάθμη των υδροφόρων στρωμάτων πέφτει, οι γεωτρήσεις αχρηστεύονται και αντικαθίστανται με άλλες βαθύτερες και οι πηγές της περιοχής, αν δεν έχουν στερέψει παντελώς (π.χ. Χτούρι Υπέρεια κ.α.), έχουν παροχές σημαντικά μειωμένες (Βρυσιά).

Είναι χαρακτηριστικό ότι στη Θεσσαλία (μεταξύ των οποίων και η πεδιάδα των Φαρσάλων), την εικοσαετία 1974-1994 έχει γίνει υπεράντληση 1 δισεκατομμυρίου μ3 νερού, το οποίο δεν θα μπορέσει να αναπληρωθεί και η στάθμη των υπόγειων νερών έχει υποχωρήσει κατά δεκάδες μέτρα με ότι συνεπάγεται αυτό σε περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος (υφαλμύρωση νερού, άντληση από μεγάλο βάθος & κατανάλωση ενέργειας, αντικαταστάσεις γεωτρήσεων - αντλιών κ.λ.π.).

Η αξιοποίηση των υπογείων νερών φαίνεται να έχει φτάσει ή και υπερβεί τα όρια τους, ενώ η ανυπαρξία σχεδιασμού και κατασκευής μεγάλων συλλογικών αρδευτικών έργων, μας επέβαλε τα τελευταία 15 χρόνια να εστιάσουμε το μεγάλο μέρος των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων -τουλάχιστον -δράσεων στην ταμίευση επιφανειακών νερών σε φράγματα και λιμνοδεξαμενές.

Στον περιοχή Φαρσάλων κατασκευάσθηκε ένα φράγμα εμπλουτισμού στον Ενιπέα (Μ. Ευίδριο), που άρχισε από το Υπουργείο Γεωργίας πριν 3 χρόνια και από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λάρισας χρηματοδοτήθηκαν δύο μελέτες. Η πρώτη ανατέθηκε στην ΔΕΗ (τον Σεπτέμβριο 2004), με αντικείμενο την έρευνα και αξιολόγηση 20 περίπου θέσεων φραγμάτων (κυρίως στην περιοχή Φαρσάλων), κατάλληλων για κατασκευή μικρών φραγμάτων, ολοκληρώθηκε πρόσφατα και προβλέπει την δυνατότητα αξιοποίησης 8 τουλάχιστον θέσεων για κατασκευή μικρών φραγμάτων. Η δεύτερη μελέτη ανατέθηκε σε ιδιωτικό μελετητικό γραφείο (τον Οκτώβριο 2005), με αντικείμενο την έρευνα για την αναρρύθμιση και τεχνητό εμπλουτισμό των πηγών Βρυσιών.

Για την αξιοποίηση των επιφανειακών υδατικών πόρων της περιοχής του Ενιπέα Φαρσάλων και ειδικότερα για φράγματα στην περιοχή, έχουν γίνει κατά καιρούς, αναγνωριστικές εκθέσεις ή προμελέτες για κατασκευή μεγάλων φραγμάτων (κυρίως στην ορεινή περιοχή του Ενιπέα Φαρσάλων), οι οποίες ποικίλουν από πλευράς ύψους φράγματος και ωφέλιμης χωρητικότητας. Οι προμελέτες αυτές, ξεκινούν από το 1964 (ELECTRO-WATT) για τις θέσεις ΙΙΙ «Παλιοδερλί» Καλλιθέας, & ΙV Κάστρου Ξυλάδων και φθάνουν μέχρι το 2002 (ΑΠΘ, Γ. ΣΟΥΛΙΟΣ,) για τις θέσεις Ι & ΙΙ Σκοπιάς (στον χάρτη απεικονίζονται οι θέσεις των 4 φραγμάτων). Τα κυριότερα τεχνικά στοιχεία, η ωριμότητα του έργου, τα πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα των θέσεων των φραγμάτων και τέλος η δυνατότητα αξιοποίησης του νερού, αναφέρονται συνοπτικά σε πίνακα που συνοδεύει την επιστολή μου, δεν γνωρίζω όμως αν επαρκεί ο φιλόξενος χώρος της «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ» και αν είναι εφικτή η δημοσίευση του.

Τόσο από την προεργασία που έγινε με τα στοιχεία αυτά, όσο και από τις επιτόπιες επισκέψεις στην περιοχή, θεωρώ ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης της αξιοποίησης των απορροών του Ενιπέα ποταμού για τους παρακάτω λόγους :

- ✓ Η χρήση του νερού - ανάλογα με την θέση που προτείνεται στις προμελέτες - προβλέπεται να γίνει για την άρδευση εκτάσεων είτε αποκλειστικά της περιοχής Φαρσάλων, είτε του Δομοκού Φθιώτιδος και της περιοχής Φαρσάλων, είτε της περιοχής Φαρσάλων και του Αλμυρού Μαγνησίας.
- ✓ Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Φαρσάλων, είναι γνωστό ότι υπάρχουν προβλήματα επάρκειας και ποιότητας νερού ύδρευσης, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπισθούν στον άμεσο ή μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και προβλήματα διατήρησης της δυναμικότητας των αρδευτικών γεωτρήσεων των ιδιωτών και του ΤΟΕΒ Φαρσάλων και συνεπώς υπάρχει ανάγκη εμπλουτισμού των υπόγειων υδροφορέων τους.
- ✓ Υπάρχει σύγχυση και αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις μεταξύ των υπηρεσιών και των φορέων της περιοχής, τόσο για το στάδιο των μελετών και τον προϋπολογισμό των έργων, όσο και για την αξιοποίηση των φραγμάτων. Σε ορισμένες από τις παραπάνω θέσεις είναι μεν δυνατή η κατασκευή μεγάλων φραγμάτων (σε ύψος και χωρητικότητα), πλην όμως δεν υπάρχει ενιαία άποψη για την καλλίτερη αξιοποίηση του νερού (ύδρευση, εμπλουτισμός υπόγειων υδροφορέων, άρδευση εκτάσεων σε διάφορες περιοχές) και φυσικά δεν υπάρχει τεκμηρίωση για την βέλτιστη οικονομοτεχνική λύση της θέσης του φράγματος σε συνδυασμό

με την αξιοποίηση του (περιβάλλον, ύδρευση, άρδευση εκτάσεων χωρίς δαπανηρές αντλήσεις και έργα μεταφοράς νερού, πιθανή παραγωγή ενέργειας).

Με όσα ανέφερα πιο πάνω προκύπτει ότι :

1. Δεν έχει ξεκαθαρίσει το τοπίο σχετικά με την αξιοποίηση των απορροών του Ενιπέα, των έργων που απαιτούνται, το κόστος και οι περιοχές που θα ωφεληθούν.

2. Δεν υπάρχει ωριμότητα από πλευράς σχετικών μελετών και είναι ανάγκη να γίνουν ενέργειες το συντομότερο, για να καταστεί δυνατή η προοπτική ένταξης & χρηματοδότησης οριστικών μελετών (να σημειώσω ότι πρόκειται για πανάκριβες μελέτες) από το Δ' ΚΤΣ. Για να προωθηθεί σήμερα και να είναι ώριμο για κατασκευή ένα έργο αυτής της κατηγορίας και του μεγέθους, πρέπει να έχει την απαιτούμενη επιστημονική τεκμηρίωση, τόσο για την βέλτιστη οικονομοτεχνική λύση της θέσης του φράγματος, όσο και για την αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων και την βέλτιστη αξιοποίηση για τις διάφορες χρήσεις.

Από την ενασχόλησή μου με παρόμοια έργα για 32 περίπου χρόνια και χωρίς να διεκδικώ το αλάθητο, εκτιμώ ότι είναι σκόπιμο να γίνουν οι ακόλουθες ενέργειες προκειμένου να υπάρξει πρόοδος στο θέμα της αξιοποίησης των απορροών του Ενιπέα :

- **Οι φορείς της περιοχής Ξαρσάλων** (Τοπική Αυτοδιοίκηση, αγρότες κ.α.) σε συνεργασία με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση να αποφασίσουν ποιες είναι οι επιλογές και οι επιδιώξεις τους σχετικά με το θέμα αυτό και να εξετάσουν ποιος είναι ο πλέον σύντομος, ρεαλιστικός και αποτελεσματικός τρόπος προώθησης και διεκδίκησης του. Για να είναι αποτελεσματική η διεκδίκηση ενός σοβαρού έργου όπως η αξιοποίηση των απορροών του Ενιπέα, προαπαιτείται η αποδοχή των βασικών επιλογών από το σύνολο των τοπικών φορέων. Οι επιλογές αυτές πρέπει να είναι αποτέλεσμα ρεαλιστικής προσέγγισης των πραγματικών κάθε είδους αναγκών, των περιοχών που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του Ενιπέα και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αποτελέσουν αντικείμενο διαμάχης με μικροκομματικές λογικές ή τοπικιστικές αντιλήψεις. Η προσέγγιση για την αξιοποίηση υδατικών πόρων (απορροές Ενιπέα), δεν πρέπει να έχει τοπικιστικό χαρακτήρα, αφού οι υδατικοί πόροι δεν ακολουθούν διοικητικά ή γεωγραφικά όρια.

Σε σοβαρά θέματα της εποχής μας όπως η αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων, η αντιμετώπιση προβλημάτων ύδρευσης, ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος, δεν χωρούν νοοτροπίες και λογικές, που πρώτοι εμείς οι Θεσσαλοί έχουμε καταδικάσει, γιατί οδήγησαν (με ευθύνη άλλων) την υπόθεση της μεταφοράς νερού από τον Αχελώο, σε ένα παραλογισμό και σε κατασπατάληση οικονομικών πόρων (που σήμερα είναι δυσεύρετοι).

- Οι Περιφέρειες Κεντρικής Ελλάδας & Θεσσαλίας, θα πρέπει το συντομότερο δυνατό, να αναλάβουν πρωτοβουλίες και με τεκμηριωμένη εισήγηση των υπηρεσιών τους, να ζητήσουν από το ΥΠΕΧΩΔΕ την ένταξη & χρηματοδότηση μελέτης οικονομοτεχνικής σκοπιμότητας για την βέλτιστη διαχείριση των απορροών του Ενιπέα ποταμού.

- Τέλος ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, ο συντοπίτης μας (υποθέτω εδώ ότι είναι θεμιτή η επίκληση της τοπικιστικής αντίληψης) κ. Γεώργιος Σουφλιάς, γνώστης και ο ίδιος των σοβαρών προβλημάτων της περιοχής Φαρσάλων, θα προσφέρει μέγιστη υπηρεσία (για άλλη μία φορά) στον τόπο, με την χρηματοδότηση της μελέτης που απαιτείται, για να τεκμηριωθεί η βέλτιστη λύση αξιοποίησης των απορροών του Ενιπέα και να βγει από την «ομίχλη» και την αφάνεια ένα έργο που διεκδικούν από δεκαετίες οι κάτοικοι - και όχι μόνο - της περιοχής Φαρσάλων.

Λάρισα 5/12/2005

Με τιμή

Κων. Ελ. Γκούμας - Γεωπόνος

Υ.Γ. : Για να εξοικονομηθεί χρόνος και χρήμα, θα μπορούσε να εξετασθεί και το ενδεχόμενο, την επιστημονική τεκμηρίωση της βέλτιστης λύσης αξιοποίησης του Ενιπέα, να κάνει το μελετητικό γραφείο, το οποία από το 2003, εκπονεί για λογαριασμό του Υπουργείου Ανάπτυξης την διαχειριστική μελέτη υδατικών πόρων (σχέδια διαχείρισης) των υδατικών διαμερισμάτων Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας & Θεσσαλίας.